

En Rømø-præst for Viborg landsting

Af Ole Karup Pedersen.¹

Den 5. august 1625 var der sikkert mere end almindelig interesse for forhandlingerne på Ballum birketing. Denne dag mødte her *Poul Pedersen*, Guds ords tjener til Rømø kirke, for at vidne om den skælmelige og ærerørige snak, der gik om *Abel Christens* i Kromose. Heldigvis havde han, mens han endnu huskede, hvad der var sket, fæstnet denne snak på papir. I retten kunne han fremlægge følgende skrivelse: »Kendes jeg, Poul Pedersen, Guds ords tjener på Rømø, eftersom ærlig dannekvinde Abel i Kromose haver sig at kære og beklage, hvorledes hende en uhorlig snak og tale er påditted af hendes uvenner, huorudover hun har forhvervet bispens brev til mig anlangende om en kristelig bøn og ban i vores kirke og menighed på hendes uskyldighed, som hun gerne af mig var begærendes. Hvortil jeg svarede og berettede min vitterlige sandhed hos mig udi den sag, formener, var givet til kende, at jeg ikke kunne give ban derfor, efterdi jeg vidste, hvem som samme snak og bagtale til mig sagt havde, vidner jeg om som efterfølger. Således al sandhed sagde *Margrete Jørgensdatter* på Rømø af hendes mund til mig og hendes egen søster *Mette Jørgensdatter* ved hendes faders bord og skammelig med ærerørige ord overfaldt ærlige kvinde fornævnte Abel og sagde, at der var en hund i Kromose, der hed *Misser*, og når Abel råbte på hundens navn, skulle karlen komme og bruge sin onde lyst med hende og ligge hos hende. Og sagde ydermere, at samme karl sprang engang ud af et vindue i sin skjorte. Dette fornævnte vil jeg Poul Pedersen være bestandig ihvor og når behov gøres på min sjæls salighed i gudsfrygt og sandhed at være talt af hendes mund, som forberørt er. For hvis årsag jeg ikke med en god conciens kunne give ban for. Til vidnesbyrd og sandheds bekræftning haver jeg denne min skriftlige bevis underskrevet

med egen hånd. Actum Rømø den 5. februar 1625. Poul Pedersen, egen hånd◄.

Sammen med præsten mødte fire mænd fra Rømø, der i juli havde opsøgt præstens kone, den nævnte Mette Jørgensdatter, for at høre, hvad hun vidste om den »uhørsommelige◄ snak om Abel. Som god hustru bekræftede hun fuldtud, hvad her Poul skriftligt havde beskyldt hendes egen søster for. Hun bad de fire mænd vidne for sig på Ballum birketing, »efterdi hun af kvinders skrøbelighed ikke altid kunne være bekvem til at fare over sø og det salte vand◄.

På Ballum birketing blev her Pouls svigerinde, Margrete Jørgensdatter, dømt til at stå til regnskab for sin sladder om Abel Christens, så længe de fremlagte vidnesbyrd stod ved magt.

Men for denne dom og sin gejstlige svogers beskyldninger vil le hun ikke bøje sig. Hun appellerede sagen til Viborg landsting, og man kan forestille sig, at familiesammenkomsterne hos Jørgen, pigernes far, ikke har været særlig hyggelige i den følgende tid.

Først den 27. august kom sagen for Viborg landsting. Margrete havde foruden sin svoger indstævnet birkefogeden i Ballum, *Hans Feddersen*, der havde afsagt dommen den 5. august. Hun krævede både vidnesbyrdenes og dommen kendt magtesløse.

Ved sin højeste ed benægtede hun nogensinde at have sagt de ord, som her Poul havde beskyldt hende for, og de Viborg dommere måtte følge hendes påstand på grund af vidnesbyrdenes mangelfuldhed. »Så og efterdi her Poul Pedersens vidne ikke er uden en persons kundskab, som regnes for ingen vidne, han ikke heller sådan hans vidne for herredsprovsten havde vidnet, som det sig burde med rette, . . . og ingen vidner formelder om nogen vis dag eller tid, når fornævnte Margrete Jørgensdatter slige ord skulle have sagt, og ikke hun fornævnte ord er bestandig, men her i dag højlig benægter, som forskrevet står, da kunne vi efter sådan lejlighed ikke kende samme vidne så nøjagtig, at den bør nogen magt at have, men den såvel som den dom, der derefter gået er, magtesløs at være◄.²

Desværre kan vi ikke følge sagens videre udvikling. Men forhåbentlig har denne injuriersag ikke ganske ødelagt forholdet i

familien. Her Poul Pedersen er en ny præst i Rømø's præsterække, om hans ansættelses- og afskedigelsesår ved vi intet,¹ men han har efter denne sag at dømme været nært knyttet til Rømøboerne. Gift med en pige fra sognet undgik han heller ikke at blive indblandet i sine sognebørns større eller mindre tvistigheder.

NOTER

- 1) For at have henledt opmærksomhed på denne sag skylder jeg en tak til afdøde lektor, dr. phil. *Hans H. Fussing*.
- 2) Hele sagen findes i Viborg landstings dombog 1625 C, fol. 454—57 (Landsarkivet i Viborg). De anførte tingsvidner fra Ballum birke-ting er også taget herfra, idet birketingsbogen ikke findes bevaret fra før 1665 (Vejledende arkivregistratur VI, s. 84).
- 3) Poul Pedersen kendes hverken af Arends eller Wiberg. Heller ikke Rømø sogns liber daticus (Landsarkivet i Åbenrå), der er affattet omkring 1800, kender noget til en sognepræst af dette navn. Fra 1628 kendes præsten på Rømø, og Poul Pedersen må altså have opgivet sit embede på øen senest dette år.